

Załącznik nr 2 do uchwały nr 198 Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 z dnia 25 lutego 2026 roku

ZESTAWIENIE ZMIAN W PROGRAMIE FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU SPOŁECZNEGO 2021–2027

Podstawę prawną wprowadzenia zmian stanowią:

- art. 24 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. U. L 231 z 30.6.2021, str. 159, z późn. zm.),
- art. 14ka ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198, 1846).

Poniżej przedstawiono zmiany proponowane do wprowadzenia do Programu, wraz z uzasadnieniem.

1. Strategia programu

1.1. Dostępność i usługi dla OzN

Usunięto informację o inspektoracie dostępności.

Uzasadnienie: Inspektorat dostępności nie będzie realizowany w FERS.

2. Priorytet 1

2.1. Cel szczegółowy ESO4.4

Usunięcie informacji o działaniach informacyjno-doradczych dla podmiotów świadczących usługi rozwojowe w procesie włączania kwalifikacji rynkowych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji oraz dostosowania się do wymogów Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Uzasadnienie: Rezygnacja z projektów na rzecz podmiotów szkoleniowych w zakresie dostosowania do ZRK i ZSK wynika z przewidywanego braku zainteresowania podmiotów szkoleniowych zaplanowaną interwencją oraz sygnalizowanym ryzykiem powielania wsparcia z interwencją realizowaną przez Instytut Badań Edukacyjnych “Rozwój Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji” w ramach działania FERS.01.08. Doświadczenia z trwających projektów na rzecz podmiotów szkoleniowych pokazują, że środowisko podmiotów BUR nie wykazuje obecnie wystarczającej

gotowości do aktywnego uczestnictwa w nowych formach wsparcia. W związku z rezygnacją z ww. wsparcia, wprowadzono odpowiednią modyfikację w tabeli nr 1 w sekcji: *Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne*.

2.2. Cel szczegółowy ESO4.6

Dodanie typu projektów dotyczącego poprawy zdrowia psychicznego dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (klasy 1-3) oraz grupy docelowej dzieci w wieku przedszkolnym.

Uzasadnienie: W związku z kryzysem zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, konieczne jest wzmocnienie profilaktyki w tym zakresie już w przedszkolu i na pierwszym etapie edukacyjnym (klasy 1-3 szkoły podstawowej). Jak wynika z badań (np. OECD), niezbędnym elementem tych działań powinno być rozwijanie kompetencji społeczno-emocjonalnych dzieci, w tym empatii, rozumienia swoich emocji, radzenia sobie z napięciem emocjonalnym w sposób konstruktywny, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, umiejętności zwracania się po pomoc. Wymaga to przygotowania nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej oraz materiałów edukacyjnych dla dzieci wspomagających rozwijanie ww. kompetencji.

2.3. Cel szczegółowy ESO4.7

Usunięcie zapisu o tworzeniu Klubów Rozwoju Cyfrowego (KRC) w samorządowych instytucjach oraz usunięcie odwołania do obejmowania wsparciem KRC mieszkańców danej JST.

Uzasadnienie: Na etapie skalowania KRC beneficjentami projektów nie będą gminy – jak miało to miejsce w pilotażu - a podmioty z szerszego katalogu, a ta faza będzie wdrażania w modelu operatorskim. W związku z tym niezbędne są drobne, uogólniające korekty w treści programu.

3. Priorytet 3

3.1. Cel szczegółowy ESO4.8

Usunięcie typu operacji pn. *Wypracowanie założeń i pilotaż inspektoratu dostępności*.

Uzasadnienie: Realizacja interwencji aktualnie nie jest możliwa. Ministerstwo Rozwoju i Technologii prowadzi prace nad częściowo pokrywającymi się rozwiązaniami, co wpływa na brak zasadności realizacji tego wsparcia w FERS.

3.2. Cel szczegółowy ESO4.11

Zmiana wartości docelowych wskaźników określonych dla typu projektu pn. *Instrumenty zwrotne dla przedsiębiorców w celu poprawy dostępności prowadzonej przez nich działalności gospodarczej*.

- Obniżenie wskaźnika „Liczba inwestycji zwrotnych na finansowanie poprawy dostępności prowadzonych przez przedsiębiorców działalności gospodarczych” do wartości 128 szt. (pierwotna wartość – 750).

Uzasadnienie: Partnerzy Finansujący zawarli łącznie 36 umów inwestycyjnych o wartości 19 mln zł (stan na 28.01.2026 r.). Średnia wartość pożyczki wyniosła 527,7 tys. zł dla dotychczas udzielonych pożyczek. Jest to wartość znacznie wyższa od prognozowanej na etapie tworzenia założeń do instrumentu i wyliczenia wskaźników (90 tys. zł). Na wysokość udzielonych pożyczek mają wpływ preferencje odbiorców ostatecznych odnośnie zakresu rzeczowego inwestycji tj. realizacja przede wszystkim inwestycji służących poprawie dostępności architektonicznej, które są bardziej

kosztochłonne. Biorąc pod uwagę średnią wartość pożyczek, nie jest możliwe osiągnięcie wskaźnika na pierwotnie założonym poziomie.

- Obniżenie wskaźnika „Liczba przedsiębiorstw, w których nastąpiła poprawa dostępności” do wartości 102 szt. (pierwotna wartość 600).

Uzasadnienie: W związku z obniżeniem ww. wskaźnika produktu, powinno nastąpić proporcjonalne obniżenie powiązanego z nim wskaźnika rezultatu, którego wartość docelowa została oszacowana na poziomie 80% wartości docelowej wskaźnika produktu.

4. Priorytet 4

4.1. Cel szczegółowy ESO4.8

Zmiana wartości docelowych wskaźników dla typu projektu pn. *Instrumenty zwrotne dla rozwoju ekonomii społecznej*.

- Obniżenie wskaźnika „Liczba inwestycji dla podmiotów ekonomii społecznej” do wartości 540 szt. (pierwotna wartość 831 szt.).
- Obniżenie wskaźnika „Liczba miejsc pracy utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej” do wartości 540 szt. (pierwotna wartość 831 szt.).

Uzasadnienie: Partnerzy Finansujący zawarli łącznie 90 umów inwestycyjnych o wartości 27 mln zł (stan na 16.01.2026 r.). Średnia wartość wnioskowanej pożyczki wyniosła 306,7 tys. zł. Jest to znacznie wyższa wartość od prognozowanej na etapie tworzenia instrumentu i ustalania wartości wskaźników do Programu (średnia pożyczki przyjęta do wyliczeń to 167 tys. zł). Biorąc pod uwagę średnią wartość wniosków pożyczkowych, nie jest możliwe osiągnięcie wskaźników na pierwotnie założonym poziomie. Uwzględniając w szacunkach średnią wartość wnioskowanej pożyczki, wartość wskaźników powinna zostać obniżona do poziomu 540 szt.

4.2. Cel szczegółowy ESO4.11

- Dodanie typu operacji pn. *Wsparcie procesu reintegracji w przedsiębiorstwach społecznych (PS) oraz powiązanych z nim wskaźników*.

Uzasadnienie: potrzeba realizacji działań wspierających procesy reintegracji w sektorze ekonomii społecznej jest wyraźnie sygnalizowana zarówno przez same PS, jak i przez wspierające ich w tym zakresie OWES. Co ważne działania te koncentrowałyby się na wzmocnieniu kompetencji kadr odpowiedzialnych za reintegrację, a także na opracowaniu spójnych procesów, w których kluczowi aktorzy będą mogli lepiej realizować funkcję reintegracyjną. Przedsięwzięcie będzie komplementarne w stosunku do działań realizowanych przez OWES, polegających m.in. na finansowym wspieraniu reintegracji w PS. Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia założeń określonych Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 r. w szczególności w zakresie tworzenia modelowych rozwiązań dotyczących reintegracji oraz zwiększania spójności procesów reintegracyjnych. Reintegracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jest jednym z kluczowych celów działalności PS oraz pierwszoplanowym celem PZS. Z raportu „Przedsiębiorstwa społeczne w Polsce. Raport z badania 2024”, przygotowanego przez stowarzyszenie Klon/Jawor wynika, że 96% PS deklaruje zatrudnienie co najmniej jednej osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednym z najpoważniejszych problemów

wskazywanych przez PS (blisko 70%) były kwestie związane z procedurami i formalnościami. Jednym z obszarów, w którym te problemy występowały były kwestie związane z reintegracją.

- Dodanie typu operacji pn. *Wypracowanie i wdrożenie pilotażowych modeli spółdzielczych służących włączeniu społecznemu pracowników oraz powiązanych z nim wskaźników.*

Uzasadnienie: Projekt odpowiadać będzie na złożony problem osób wykonujących pracę zarobkową na podstawie umów innych niż umowa o pracę i w związku z tym mających ograniczone możliwości udziału w systemie zabezpieczenia społecznego. Realizacja przedsięwzięcia powinna przyczynić się także do zwiększenia szans na kodeksowe zatrudnienie oraz wzmacniać pozycję na rynku pracy grup zawodowych, w których często występuje pozakodeksowe zatrudnienie. Przykładem takich grup zawodowych mogą być osoby pracujące w branży reklamowej (np. graficy, fotografowie), artyści, niemedyczni specjaliści pracujący w obszarze zdrowia (np. psychologowie i psychoterapeuci). Według danych GUS w ostatnim dniu czerwca 2025 r. pracę wyłącznie na podstawie umów zlecenia i pokrewnych wykonywało w Polsce 1451,3 tys. osób. Osoby pracujące na podstawie takich umów stanowiły ok. 20% pracujących w gospodarce narodowej 5 sekcjach PKD (N, I, S, L, R). Przykładowo jedynie 8,3% artystów pozostaje w stosunku pracy na czas nieokreślony, ponad połowa zaś (około 51%) posiada przychody z umów zlecenia i o dzieło. W efekcie takiej struktury zawieranych umów duża część artystów nie jest w ogóle ubezpieczona i w związku z tym nie może korzystać ze świadczeń czy to publicznej służby zdrowia czy zasiłku związanego z chorobą i macierzyństwem. Projekt może mieć także pozytywny wpływ na ograniczenie zjawiska pracy nierejestrowanej. Według danych GUS w 2022 r. taką pracę wykonywało ok 342 tys. osób, z których ponad 14% świadczyło taką pracę dłużej niż 20 dni w roku. Istotą tego przedsięwzięcia będzie pilotażowe przetestowanie modeli spółdzielczych w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa socjalnego wskazanych powyżej osób. Z perspektywy sektora ekonomii społecznej działanie takie wpisywać się będzie w trwający obecnie proces podmiotowego poszerzenia sfery ekonomii społecznej o nowe typy podmiotów spółdzielczych.

- Zmniejszenie alokacji i wartości wskaźników dla typu projektu pn. *Wsparcie finansowe dla JST zlecających lub powierzających PES usługi społeczne.*

Uzasadnienie: Pierwszy projekt, aktualnie wdrażany, miał charakter pilotażowy, ze względu na innowacyjny charakter tego przedsięwzięcia. Doświadczenia z dotychczasowej realizacji wskazują, że interwencja nie cieszy się takim zainteresowaniem, jak przewidywano. Wnioski z wdrażania są na bieżąco uwzględniane w realizacji zakontraktowanego już projektu, natomiast wskazują one też na brak możliwości realizacji projektu zgodnie z pierwotnymi założeniami. W związku z tym proponuje się zmniejszenie alokacji i proporcjonalne zmniejszenie wartości wskaźników.

4.3. Cel szczegółowy ESO4.12

Dodanie typu operacji pn. *Profesjonalizacja systemu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej poprzez działania szkoleniowo-doradcze dla instytucji pieczy zastępczej oraz powiązanych z nim wskaźników.*

Uzasadnienie: Efektywny proces usamodzielniania jest kluczowy dla wychowanków pieczy zastępczej wchodzących w dorosłe życie. Jak wynika z dostępnych informacji jest to jednak proces obciążony sporym ryzykiem niepowodzenia. Grupami wychowanków borykającymi się z największymi

wyzwaniami dotyczącymi usamodzielnienia są osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze. Z przekazywanych przez samorządy danych wynika, że co najmniej 30% z nich po usamodzielnieniu wraca do dysfunkcyjnego środowiska rodziny pochodzenia (dla pieczy rodzinnej wskaźnik ten wynosi 5%). Z powyższego powodu w nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej położono nacisk na profesjonalizację procesu usamodzielnień. Same zapisy ustawowe to jednak zbyt mało, aby szybko wpłynąć na zmiany systemu, który zajmuje się grupą kilkudziesięciu tysięcy młodych ludzi. Dodatkowe wsparcie z FERS w tym obszarze pozwoli uruchomić działania mogące przyspieszyć proces oraz zbudować merytoryczne podstawy do wzrostu efektywności systemu usamodzielnień, wspierając jednocześnie wychowanków w wyrównywaniu ich szans poprzez kompensację zdiagnozowanych deficytów społecznych i edukacyjnych.

5. Zmiany finansowe

Opisane powyżej zmiany w Programie wymagały przeniesienia środków pomiędzy priorytetami, w których jest różny udział środków UE. W konsekwencji zmianie uległa wartość wymaganego wkładu krajowego, a tym samym również wartość całego Programu – zmniejszenie o 3,1 mln EUR.

Alokacja FERS po zmianach wynosi 4 879 260 041 EUR, w tym:

- wkład UE: 4 049 099 776 EUR,
- wkład krajowy: 830 160 265 EUR.

Szczegółowy zakres zmian w podziale alokacji obrazuje poniższa tabela:

Cel szczegółowy /Priorytet	zmiana alokacji	udział wkładu UE	wkład UE	wkład krajowy
	(EUR)		(EUR)	(EUR)
f/ESO4.6	25 554 267	82,5186%	21 087 031	4 467 236
Priorytet 1	25 554 267		21 087 031	4 467 236
h/ESO4.8	-75 176 392	82,5186%	-62 034 530	-13 141 862
k/ESO4.11	-2 906 092	82,5186%	-2 398 067	-508 025
Priorytet 3	-78 082 484		-64 432 597	-13 649 887
k/ESO4.11	-9 464 543	82,5186%	-7 810 011	-1 654 532
l/ESO4.12	38 331 402	82,5186%	31 630 547	6 700 855
Priorytet 4	28 866 859		23 820 536	5 046 323
f/ESO4.6	9 464 543	95,0000%	8 991 316	473 227
k/ESO4.11	11 088 121	95,0000%	10 533 714	554 407
Priorytet 5	20 552 664		19 525 030	1 027 634
RAZEM FERS:	-3 108 694		0	-3 108 694

6. Aneks 2: Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami

W ramach schematu finansowanie niepowiązanego z kosztami dotyczącego obszaru opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w celu przyspieszenia rozliczania osiągniętych wyników pośrednich

wprowadzono zmianę polegającą na tym, że dotychczasowy ostatni okres utrzymania nowoutworzonych miejsc opieki trwający 24 miesiące podzielono na dwa 12 miesięczne okresy utrzymanie tych miejsc. Tym samym ww. schemat FNLC będzie rozliczany z zastosowaniem 4 zamiast 3 rezultatów. Rezultat 1 jak dotychczas będzie dotyczył tworzenia miejsc opieki, zaś kolejne rezultaty 2, 3 i 4 będą obejmowały trzy następujące po sobie 12 miesięczne okresy ich utrzymania, łącznie przez 36 miesięcy. Powyższa zmiana powoduje konieczność aktualizacji wyników pośrednich ujętych w pkt. 7 aneksu.

Ponadto w związku ze zmianą pomiaru wskaźnika w ramach KPO zaktualizowano zapisy aneksu w zakresie informacji o utworzeniu 47 500 nowych miejsc opieki w co najmniej 1060 placówkach.

7. Aneks 3

Kluby Rozwoju Cyfrowego, cs G – aktualizacja harmonogramu realizacji.